

Examen VWO

2010

tijdvak 1
dinsdag 1 juni
9.00 - 12.00 uur

Grieks

Grieks

tevens oud programma

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 20 vragen en een vertaalopdracht.
Voor dit examen zijn maximaal 76 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring of uitleg gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring of uitleg ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (tekstelementen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd.

Als er bijvoorbeeld één tekstelement wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één tekstelement, dan wordt alleen het eerste tekstelement in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1

In de handschriften van antieke tragedies staan nooit regieaanwijzingen. Toch zijn er soms regieaanwijzingen op te maken uit de tekst.

- 2p **1** a. Beschrijf in eigen woorden welke regieaanwijzing een regisseur tussen de regels 436 en 437 zou geven.
b. Leg uit waarop deze regieaanwijzing is gebaseerd.

Regel 437 τίς δέ μ' ἐκφύει βροτῶν;

Deze vraag heeft Oedipus zich al eerder gesteld.

- 2p **2** Beschrijf in eigen woorden naar aanleiding van welke gebeurtenis hij zich deze vraag voor het eerst stelde. Vermeld in je antwoord ook de naam van de plaats waar dit gebeurde. Baseer je antwoord op je kennis van de tragedie Oedipus Tyrannus.

Regel 438

- 2p **3** Beschrijf in eigen woorden wat Teiresias met deze uitspraak bedoelt. Betrek in je antwoord zowel φύσει als διαφθερεῖ.

Regel 442 αὐτή ἢ τύχη

- 2p **4** a. Leg uit wat Teiresias concreet met αὐτή ἢ τύχη bedoelt.
b. Leg uit waarom Teiresias kan zeggen dat αὐτή ἢ τύχη de ondergang van Oedipus bewerkstelligd heeft.

Regel 443 οὗ μοι μέλει

- 1p **5** Beschrijf in eigen woorden het onderwerp van οὗ μοι μέλει.

Behalve Oedipus en Teiresias staat er nog een andere persoon op het toneel.

- 1p **6** Citeer een Grieks tekstelement uit de regels 437-446 waaruit dat blijkt.

Regel 445-446

Een van de stilistische middelen waarmee Oedipus zijn ergernis onderstreept in de regels 445-446 is de antithese.

- 1p **7** Citeer de desbetreffende Griekse tekstelementen.

In de passage die voorafgaat aan Tekst 1, is de ruzie tussen Oedipus en Teiresias hoog opgelopen.

- 3p **8** a. Formuleer in eigen woorden waarvan Oedipus Teiresias verdenkt. Baseer je antwoord op je kennis van de tragedie Oedipus Tyrannus.

De woedende Oedipus wil Teiresias naar huis sturen. Maar plotseling wil hij weer naar Teiresias luisteren.

b. Leg uit waardoor deze ommekeer wordt veroorzaakt. Baseer je antwoord op de regels 429-439.

Hoewel Oedipus nu wél bereid is te luisteren, laait zijn woede opnieuw op.

c. Leg uit waardoor dit wordt veroorzaakt. Baseer je antwoord op de regels 438-446.

Regel 452-456

In deze regels stelt Teiresias de situatie zoals die nu bestaat tegenover een situatie die zal komen.

- 2p 9 Neem onderstaand schema over en schrijf hierin drie tegenstellingen op die Teiresias schetst.

huidige situatie	toekomstige situatie
1	1
2	2
3	3

Vergelijk de regels 449-460 (τὸν t/m φονεύς) met de regels 415-425.

Teiresias is in de regels 449-460 qua formulering minder direct dan in de regels 415-425.

- 2p 10 Leg dit verschil uit. Ga bij je antwoord in op beide passages en betrek de woorden οὐτός ἐστιν ἐνθάδε (regel 451) in je antwoord.

Regel 414 met wie u leeft

- 2p 11 Op wie doelt Teiresias hiermee? Beantwoord de vraag door uit de regels 449-462 de twee desbetreffende Griekse zelfstandige naamwoorden te citeren.

Tekst 2

De regels 804-805 (κάξ t/m ἡλαυνέτην) worden door A.M. van Erp Taalman Kip als volgt vertaald:

“De dienaar die vooropliep en de oude man zelf wilden me met geweld van de weg drijven.”

- 2p 12 a. Citeer het Griekse tekstelement waarvan ‘de dienaar die vooropliep’ de vertaling is.
b. Leg uit welk grammaticaal gegeven heeft geleid tot de vertaling ‘wilden drijven’.

De volgende passage is afkomstig uit de tragedie Oedipus van de Romeinse schrijver Seneca:

Oedipus

Flankeerde een groot gezelschap de koning?

locasta

De meesten deed een wegsplitsing de verkeerde kant uit gaan. Slechts een paar toegewijden hielden de wagens bij.

Oedipus

Deelde iemand het lot van de koning?

locasta

Moed en trouw maakten één van hen zijn lotgenoot.”

Deze passage wijkt op een aantal punten af van de versie van Sophocles (Tekst 2, regel 800-813 τριπλῆς t/m ξύμπαντας).

- 2p 13 Noteer twee van deze punten en ga bij je antwoord in op zowel de versie van Sophocles als die van Seneca.

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Uit de beschrijving in de regels 800-813 van de gebeurtenissen op de driesprong blijkt dat Oedipus deels wel schuld treft en deels niet.

- 2p 14 a. Leg uit in hoeverre Oedipus geen schuld treft.
b. Leg uit in hoeverre Oedipus wél schuld treft.

Regel 813 κτείνω δὲ τοὺς ξύμπαντας

- 1p 15 Beschrijf in eigen woorden met welke eerdere mededeling van Iocaste deze woorden strijdig zijn. Baseer je antwoord op je kennis van de tragedie Oedipus Tyrannus.

Regel 821-822

Oedipus komt in de tragedie Oedipus Tyrannus op twee punten tot inzicht.

- 2p 16 a. Beschrijf in eigen woorden tot welk inzicht hij in de regels 821-822 (t/m ὄλετ') begint te komen.
b. Beschrijf in eigen woorden tot welk inzicht hij pas later komt.

In Tekst 2 worden twee emoties bij het publiek opgeroepen.

- 3p 17 a. Noteer de namen van deze twee emoties door de desbetreffende termen van Aristoteles te gebruiken.
b. Leg uit hoe deze emoties in deze tekst worden opgeroepen.

Tekst 3

- 1p 18 Leg uit dat er in de regels 28-31 sprake is van pathos.

Regel 39-45

De rol van Laius in de regels 39-45 is anders dan in de beschrijving van deze situatie bij Sophocles (Tekst 2, regel 800-809).

- 2p 19 Beschrijf in eigen woorden het verschil. Ga bij je antwoord in op beide teksten.

Tekst 4

Regel 3 hooggestemde verwachtingen

Regel 3-4 Het vertrouwen in het menselijk vernuft

Regel 4-5 grootheid slaat om in ellende

- 3p 20 Leg uit dat er in de tragedie Oedipus Tyrannus sprake is van:
1 hooggestemde verwachtingen
2 vertrouwen in menselijk vernuft
3 grootheid die omslaat in ellende

Tekst 5

Bestudeer Tekst 5 met de inleiding en de aantekeningen.

- 38p Vertaal de regels 798 t/m 816 in het Nederlands.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.